

принципом сталого розвитку дозволить нормотворцям вирішувати не лише сучасні проблеми, але встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, а також гідно забезпечуватиме партнерство України на шляху євроінтеграції.

Література:

1. Чернік С. Д. Сталий розвиток як основа екологічної політики України. *Наукові записки. Серія : Право.* 2020. № 9. С. 64–68. URL: <https://doi.org/10.36550/2522-9230-2020-1-9-64-68>

2. Стрільчук В. А. Теоретичні підходи до визначення концепту «сталий розвиток» у праві: критичний аналіз. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2017. № 2. С. 28–31. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2017/9.pdf

3. Цілі Сталого Розвитку: Україна. Національна доповідь 2017. URL: http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

4. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 року № 722/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>

5. Крестовська Н. М., Матвеева Л. Г. Теорія держави і права : підручник. Практикум. Тести : підручник. 2-ге вид., випр. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2022. 584 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-49>

ПРАВОВІ НОРМИ ЩОДО ЕНЕРГОЗБЕРЕЖЕННЯ У ЕКОЛОГІЧНОМУ ПРАВІ

Літвяков Едуард Михайлович

*здобувач першого (бакалаврського) рівня освіти
факультету права, гуманітарних і соціальних наук
Кременчуцький національний університет
імені Михайла Остроградського
м. Кременчук, Україна*

Використання енергетичних ресурсів у промислових масштабах є запорукою економічного зростання держави і суспільства загалом. Але природні ресурси мають властивість з часом вичерпуватися, і хоча сучасні технології і відкривають шлях до використання нетрадиційних джерел енергії, наприклад енергія сонячного випромінювання, вітру,

морів, річок, біомаси, все одно їх кількість не завжди є достатньою. Існує певна ресурсна обмеженість, яка виявляється у можливості швидкого вичерпання певного найбільш доступного родовища енергетичного ресурсу, що призведе до подальшого його дефіциту і погіршення, або ж взагалі неможливості забезпечення роботи промисловості. Це в свою чергу відіб'ється на економіці і загальному добробуті країни або навіть низці країн. Усе це вказує на необхідність вживання більш ефективних заходів щодо енергозбереження.

На законодавчому рівні хоч і існують норми, що регулюють енергетичний сектор, проте вони більш стосуються енергоефективності енергетичної галузі, а норми що стосуються енергозбереження мають лише рекомендаційний характер. Враховуючи вказане постає необхідність дослідження правового регулювання відносин енергозбереження як складової екологічного права.

Варто зазначити, що енергозбереження і енергоефективність не є тотожними поняттями. Енергозбереження – діяльність, спрямована на раціональне використання й економне витрачання первинної та перетвореної енергії і природних енергетичних ресурсів у національному господарстві, яка реалізується з використанням технічних, економічних та правових методів. Енергоефективність – це кількісне співвідношення між роботою, послугами, товарами або енергією на виході та витраченою енергією на вході [1].

Навіть якщо не звертати увагу на шкідливий вплив на навколишнє середовище, залишається значуща проблема у тому, що більшість енергетичних ресурсів на планеті є обмеженими і їх видобуток стає дедалі економічно і матеріально затратним.

В Україні ще з часів СРСР розвивався енергетичний сектор побудований на видобутку ядерної та теплової енергії. І в радянську епоху застосування саме цих джерел енергії показувало себе достатньо добре. Проте з розпадом СРСР у 1991 році така модель енергетичного сектору поступалася розвиненим країнам, де вже досить сильно розвивалася сфера відновлюваних джерел енергії (далі ВДЕ).

Так у 2021 році Кабінет Міністрів України видав Розпорядження «Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року». Проаналізувавши перелік заходів, який складається з 34 пунктів, можна зазначити, що вони в більшості направлені лише на забезпечення енергоефективного використання енергії, а не на зменшення її використання.

Одним із запропонованих заходів є поширення системи енергоменеджменту у бюджетній сфері, промисловості і інших сферах енергоємного виробництва [2].

Енергоменеджмент – це організаційний процес моніторингу, контролю та оптимізації постачання та використання енергії основною метою якого є скорочення витрат на енергію, забезпечення достатнього постачання енергії і надання високоякісних енергетичних послуг [3].

Було б непогано, щоб енергоменеджмент стосувався не лише моніторингу впровадження енергоефективних заходів, а і моніторингу заходів зі зменшення використання енергії у енергетичних сферах країни. Тобто контроль за впровадженням переходу підприємств енергоємного виробництва на більш сучасні енергозберігаючі та відновлювані джерела енергії. Варто було б додати пункт щодо розробки заходів виховання ощадливого ставлення до паливно-енергетичних ресурсів і поширення переваг альтернативних джерел (можливо у вигляді введення відповідних курсів у навчальних закладах).

Розвиток ВДЕ в країнах Європи розпочався доволі давно. Європейський Союз (далі ЄС), з огляду на велику кількість директив направлених на енергетичний сектор, підходить до питання енергозбереження дуже серйозно. Наприклад, у 2005 році ЄС видав директиву, що зобов'язувала всіх членів ЄС розробити самостійні плани з енергоефективності.

Дослідивши політику європейських країн можна проаналізувати і вибрати з них способи і правові норми з енергозбереження, що допоможе і Україні стати на цей шлях.

Так, у Данії як і в Україні вже давно використовується система централізованого опалення. Але на відміну від України ця система розвивається і досить стрімко, забезпечуючи систему високотехнологічною теплоізоляцією Данія забезпечила майже усі свої міста центральним опаленням, що охоплює близько 50 % будинків Данії [4]. А також, поступовим зниженням залежності енергопостачання від вичерпного палива. Крім того, добре працює система квот на викиди CO₂, чого досі немає в Україні. Система торгівлі квотами – розподіл лімітів на викиди CO₂, коли підприємство отримує від держави безкоштовно ліміт викидів за рік, а якщо цього не достатньо то підприємство закупас додатковий ліміт на викиди інакше підприємству загрожує штраф.

Данія активно використовує комбіновану систему опалення, яка включає: системи централізованого тепlopостачання, сонячні системи опалення, системи спалювання відходів тощо, включаючи теплові насоси для комбінованого виробництва опалення [5]. Теплові насоси – це складні системи, які примножують теплову енергію, отриману з альтернативних джерел, а потім направляють її на опалення приміщень [6]. Серед основних переваг: використовуються інноваційні

технології для теплопостачання, кондиціонування та гарячого водопостачання (далі ГВП); витрати на опалення та ГВП знижуються у кілька разів; тепловий насос характеризується екологічною чистотою: немає викидів CO₂, тому навколишнє середовище не забруднюється; не потрібні нагляд, узгодження, постійний контроль за безпекою обладнання; контроль мікроклімату здійснюється за допомогою спеціальних датчиків температури та вологості [7].

Проте було б добре законодавчо підготувати план до впровадження таких технологій до центральної системи опалення, а саме: створення стратегії зі впровадження теплових насосів у будівлях; провести аналіз стану будівель для підключення тепломереж з даним обладнанням; розробити план переліку першочергового підключення тепломереж з використанням теплових насосів; розробити проекти з модернізації теплоізоляції теплових мереж; розробити можливості залучення бізнесу до розбудови тепломережі з використанням теплових насосів.

Перехід української центральної тепломережі на подібне обладнання, дозволило б значно скоротити використання викопного палива, що використовується для живлення котелень, такого як газ та вугілля.

Отже, необхідність вживання більш ефективних заходів щодо енергозбереження вкрай велика, адже енергетичний сектор країни дуже вразливий перед сучасними викликами пов'язаними з військовою агресією росії проти України. Нормативне забезпечення сфери відновлювальних джерел енергії потребує удосконалення, а особливо – підкріплення правового регулювання нормами екологічного та природоресурсного права.

Подані пропозиції, розглядати норми щодо енергозбереження як складову екологічного та природоресурсного права, у подальшому можуть бути використані при науковому дослідженні відносин, що становлять предмет екологічного права.

Література:

1. Про енергетичну ефективність : Закон України від 27.07.2023 № 2. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1818-20#Text> (дата звернення 25.11.2023).
2. Про Національний план дій з енергоефективності на період до 2030 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 06.10.2023 № 1803-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1803-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 25.11.2023).
3. Енергоменеджмент. ДЕРЖПРОДСПОЖИВСЛУЖБА. URL: <https://dpss.gov.ua/diyalnist> (дата звернення 25.11.2023).

4. Використання енергозберігаючих технологій в країнах ЄС: досвід для України. Аналітична записка. НІСД. URL: <https://niss.gov.ua/doslidzhennya> (дата звернення 25.11.2023).

5. LBK nr 1215 af 14/08/2020. Retsinformation. URL: <https://www.retsinformation.dk/eli> (дата звернення 25.11.2023).

6. Все про тепловий насос. MYCOND. URL: <https://mycond-heatpump.com.ua/ua> (дата звернення 25.11.2023).

7. Що таке тепловий насос? MYCOND. URL: <https://mycond-heatpump.com.ua/ua/shho-take-teploviy-nasos/> (дата звернення 25.11.2023).

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-351-7-50>

ОРЕНДА ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДЛЯ ГОРОДНИЦТВА ДЕРЖАВНОЇ ТА КОМУНАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ: ВИЗНАЧЕННЯ ПЛОЩІ ТА КІЛЬКОСТІ

Скляренко Ігор Васильович

*доктор філософії у галузі права,
старший викладач кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнський державний університет
імені Володимира Винниченка
м. Кропивницький, Україна*

Управління державною та комунальною власністю є однією з функцій держави та місцевого самоврядування, яка забезпечує реалізацію інтересів всього суспільства або ж жителів певної територіальної громади. Однією з форм такого управління є надання в оренду земельних ділянок для городництва.

Так, стаття 36 Земельного кодексу України передбачає, що громадянам або їх об'єднанням із земель державної або комунальної власності можуть надаватися в оренду земельні ділянки для городництва. Площа земельної ділянки, що надається громадянину в оренду для городництва, не може перевищувати 0,6 гектара. На земельних ділянках, наданих для городництва, закладання багаторічних плодових насаджень, а також спорудження капітальних будівель і споруд не допускається. На земельних ділянках, наданих для городництва, можуть бути зведені тимчасові споруди для зберігання інвентарю та захисту від непогоди. Після закінчення строку оренди